

לשוננו: "שתבח הבורא ויתעלה היוצר אשר הפליא חסדו אלי, ומה אשיב על כל תגמולוהי עלי, אודה לה' על כל הטוב אשר גמלני, שהחינו וקיימני, וליישוב בארצנו הקדושה זיכני, ולירשלים ת"ו הנחני, ולשבת בישיבה של תורה, זכה וברה". אכן עם בואו הלך שמו לפניו כיחיד ומיוחד, ובקי מאין כמוהו בספרי המקובלים, ראשונים ואחרונים.

במחיצת חכמי הקבלה בירושלים ת"ז

כאמור רבינו, עם החבורה הקדושה שהצטרפה עמו בעלייתו לעיה"ק, שם פעמיו לישיבת המקובלים ק"ק חסידים "בית א-ל" בירושלים העתיקה, שהייתה מרכז לחכמת הקבלה בארץ ישראל, שם מצא את אשר חשקה נפשו, ציבור גדול של תלמידי חכמים, ספרדים ואשכנזים, המקדישים ימיהם ולילותיהם בלימוד חכמת הקבלה על כל דרכיה ושביליה, מתפללים בכוונות ובייחודים כפי הסדרים שנקבעו על ידי רבינו הרש"ש ז"ל, עורכים בכל לילה תיקון חצות לפדות שכנת עוזינו, מתפלשים בעפר ומקוננים על השכינה שגלתה ועל המקדש שחרב.

רבינו השתלב עד מהרה בתוך החבורה הקדושה, וראה ייעודו כמתגשם כשהוא שקוע כולו בעומק חכמת הח"ן, והשתלמו בידיעת כתבי האר"י ז"ל על עומקו, ובפרט בסדר הכוונות לאור דרכו של רבינו הרש"ש ז"ל.

מפיץ אור הקבלה

הרב השד"ה זצ"ל לא הסתפק בהישג ידיעותיו בתורת הקבלה, והשתלמותו האישית בה, אלא שאף שתורה זו תהיה נחלת רבים מהראויים לכך, ולהגדיל את מעגל המקובלים, ולהחדיר בין התלמידי חכמים את לימוד ה'זוהר' וכתבי רבינו האר"י ז"ל, בראותו עוד בהיותו בעירו אר"צ שרבים מהתלמידי חכמים ראויים ללימוד הקבלה אבל עדיין רחוקים ממנה. וזאת

מכיון שראה בהפצת הקבלה תנאי הכרחי לקירוב הגאולה, כמובא בתיקונים וברעיא מהימנא פרשת נשא דף קכ"ד עמוד ב': "ובגין דעתידין ישראל למיטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי" [=בזכות שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים שהוא ספר הזוהר, יצאו בו מן הגלות ברחמים].

כבר בעיר מולדתו, נארגה מסביבו קבוצה של טובי המעיינים ויחידי הסגולה, אשר יחדיו המתיקו סוד, בהיותם חברים מקשיבים העוסקים יחד בלימודי האר"י ז"ל וכוונות הרש"ש ז"ל.

ישיבת המקובלים והמכוונים^{pp} "רחובות הגנה"^{pp}

שש שנים ישב הרב השד"ה זצ"ל במדרש "בית-אל", והגה בה בתורה, עד שנת תרנ"ו, שאז ייסד בשכונת הבוכארים בירושלים החדשה ישיבת המקובלים ק"ק מכוונים "רחובות הגנה", בסיוע ותמיכת ועידוד הגביר החסיד והנדיב רב הפעלים סיניור רבי נסים נחום ז"ל, שעלה סמוך לאותה עת מטריפולי שבלוב לארץ ישראל.

הגביר הזה בבואו לירושלים הוריד את אדרתו ההדורה ומחלצותיו המבהיקים, ולבש בגדים פשוטים כהמוני העם, ונכנס למדרש החסידים "בית-אל", וישב ולמד בה ימים מספר בכניעה גדולה ורצון עז. הוא פנה על החכמים שילמדוהו קצת הקדמות ודרכי חכמת הקבלה, אולם דרישתו זאת נתקלה בהסתייגות מה מצד החכמים, כי נדמה בעיניהם הרב נסים כאחד מהפשוטים בעם. וכראותו את צערו וחלישות דעתו, ניגש אליו הרב השד"ה זצ"ל וקרבהו אליו בחיבה, ולמד אתו כמה חדשים והכניסהו לשבילי הפרד"ס.

במרוצת הזמן רחש לבו של הרב סיניור נסים נחום בהדרכתו והכוונתו של הרב השד"ה זצ"ל להוציא לפועל את רעיונו

במד

ספר תולדות חכמי ירושלים

השני בסדרה

מסכת חייהם הנפלאה
של

גדולי חכמי ומקובלי ירושלים

הרב המקובל ר' שאול דוויק הכהן זצוק"ל הרב השר"ה

הרב המקובל ר' יהודה פתיה זצוק"ל

הרב המקובל ר' סלמאן אליהו זצוק"ל

ליקט וערך בחמלת השי"ת עלי
אברהם אליעזר סופר בן הגאון ר' יעקב חיים שליט"א
נז"נ לבעל הכף החיים

ירושלים ת"ו כסלו תש"ע

תוכן הענינים

תולדות הגאון המקובל רבי חיים שאול דוויך הכהן זצ"ל השד"ה

10	ליד שריד מקדשינו	3	ראש למקובלים
11	בעיר האבות בכוונות וייחודים	3	יחוסו והולדתו
12	מקווה טהרה	4	על זקיניו
12	דביקות תדירה בהשי"ת	4	שחר נעוריו
	"מים רבים לא יכבו את האהבה"	4	נישואיו
12	אהבת השכינה	5	ארי במסתרים בתורת הח"ן
13	עובדי ה' בכוונה		התכתבותו עם ראש ישיבת בית
13	כל רו לא אניס ליה	5	א-ל
13	מעודד את הצלחת הצעירים		עליית חכמי ומקובלי ארם צובה
14	הפסדתי פעמיים	5	לירושלים
15	הדריך הלומדים בחכמה	6	חליש דעתי'ה
15	עדות תלמידו	6	אהבת ארץ ישראל
	סדר הלימודים בישיבתו "רחובות		במחיצת חכמי הקבלה בירושלים
15	הנהר"	7	ת"ו
16	סדר התפילות	7	מפיץ אור הקבלה
16	נעימה קדושה		ישיבת המקובלים והמכוונים
17	שטר ההתקשרות וההתחייבות	8	"רחובות הנהר"
18	נדיבי עם ה'	9	לומדי הישיבה הקדושה

בחסידותה המופלגת, והייתה עוזרת כנגדו בכל סדו"י עבודתו הקדושה ביום ובלילה. ושמענו עליה מעשה נורא של בדיקת האורז לצורך פסח אשר כידוע רוב קהילות הספרדים לא קבלו עליהם גזרת הקטניות כנהוג אצל קהילות האשכנזים, כי הרבנית הייתה בודקת האורז לצורך פסח, כמובן כמות קטנה בלבד המספיק למשפחתה, בכל רגע שהייתה פנויה, ביום ובלילה, שוב ושוב ושוב, "והייתה מתחילה בבדיקה ממוצאי חג הסוכות עד לערב פסח", צא ולמד גודל יראת השמים שהייתה טבועה בה.

הנהגותיו בעבודת ה'

רגשי קדושה והתעלות אחזו בכל מי ששמע את תפילותיו של רבינו, יחד עם החבורה קדישא, בעוברו לפני התיבה ככהן הגדול המקטיר קטורת במקדש, בדחילו ורחימו מאריך בתפלתו בכוונה עצומה. וביותר בחזרת התפלה עם כוונות החזרה, שהיה מאריך בכל תיבה ותיבה עד כלות הנשימה. וסיפר פעם הרה"ג החסיד כמוהר"ר אברהם רפול ז"ל, מחכמי אר"צ בי-ם, שהיה תלמידו של רבינו השד"ה ז"ל, ותקופות מסוימות גם למד לפניו בצוותא עם רב רבן חכם עזרא עטי"ה ז"ל ראש ישיבת פורת יוסף, ובזמן שהיה פחד מחשש גיוס לצבא הטורקי, והיו האברכים הצעירים מחביאים עצמם במקומות סתר. חכמים צעירים אלו בחרו להם "יושב בסת"ר" אמיתי [=תרת"י משמע], הוא ביתו של "ראש המקובלים", כדי ללמוד עמו ב"חכמת הנסתר".

והעיד הר"א רפול זצ"ל: שכל אותה תקופה מסוכנת, הנכנס לבית מדרשן של חסידים ב"חברת רחובות" בזמני התפילות, ובפרט ב"ימים הנוראים" והחגים שאז כל החכמים הדורים בלבושם וגלימותיהם לבנות, היה מרגיש עצמו כאילו הוא נמצא בגן עדן ממש בישיבת הצדיקים הנדמים למלאכי

השרת.

בית הדין הגדול לכל מקהלות האשכנזים, פעיה"ק ירושלם תובב"א,
מיסודם של רבותינו הגאונים, רבי שמואל סלנט ורבי צבי פסח פרנק זצ"ל

ב"ה יום א' בהר ט' לחודש אייר

כ"ד למטמונים תשכ"ב

נודע ביהודה ובישראל שמו, של הרב הגדול המקובל, מארי דרזין, מופלא בנסתר ובנגלה, כמוהר"ר יהודה בן הרב משה פתיה זצ"ל. הרב הגאון הצדיק ז"ל זכה לחבר ולהדפיס בחייו ספרי קודש בפרד"ס, מקור החכמה והבינה העליונה, ספרים חשובים המאירים כספרים, ומתנוססים כאבני נזר בהיכל חכמת הקבלה, "בית לחם יהודה", ביאור גדול על ספר עץ חיים למהרח"ו זצ"ל, שהוא מפענח נעלמים ומאיר עיני חכמים המסתופפים בצל עץ החיים, ועוד כהנה וכהנה. ואשר כשהדפיסו מחדש אחד מספריו, הצטרף אדמו"ר, שר המסכים, רב האי גאון, פאר הדור, מרן צבי פסח פראנק זצ"ל, במלוא חפניים דברי שבח ועיטורין, למרא דרזין, הרב הגאון המחבר זצ"ל.

ובהיות והספרים אזלו מן השוק, ורבים אומרים מי ישקנו מיין הרקח אשר מבית לחם יהודה, להרוות נפשנו מזיו חכמת האמת, רזי התורה הקדושים והנשגבים, נתעורר בנו החשוב והמכובד, עושה צדקה בכל עת, כמוהר"ר שאול פתיה יצ"ו, לחזור ולהדפיסם מחדש.

ויהי רצון שבזכות הפצת חכמת האמת נזכה להתגלות משיח צדקנו, כפי שהעיד בנו התנא האלקי רשב"י זיע"א, שבזכות הפצת חכמת האמת - יפקון בני ישראל מגלותא.

הכו"ח למען תורת אמת

הבד"צ פעיה"ק ירושת"ו

נאם יצחק יעקב ווכטפוגל ראב"ד

נאם אברהם דוד ראזינטאל

נאם שרגא פייבל פראנק

צו) שמעתי מפ"ק על פיוט "שבענו והותרנו כדבר הוי" כי האורות אשר הצדיק ממשיך, ושזה מספיק בשביל כל העולמות, הצדיק בעצמו אינו נהנה מהם והוא משאיר אותם בשביל העולמות, עכדה"ק חוצבים כלהבות אש בלב כל איש ישראל. ואני הקטן נ"ל לפרש ענין "ואכלנו" הוא כמו דאיתא בזהר פנחס דף רס"ה בהאי "אילתא" כי בעת שהיא צריכה למזונות וגם שאר החיות צריכות למזונות, היא טורחת והולכת למרחקים להביא מזונות, וכשהיא מביאה המזונות היא עומדת באמצע ומחלקת המזון לכל החיות והיא עצמה אינה אוכלת, וממה שהיא מחלקת המזון לשאר החיות היא נהנית כמו אם היתה אוכלת יותר מחברותיה, וזהו "שבענו והותרנו", שהשביעה נמשך אל והותרנו, היינו שהשביעה המתייחס אל האכילה, הוא רק מ"הותרנו".

צדח) לשונו הקדוש בתלמוד עשר הספירות שיעור ב' בסופו, בזה"ל, והתבונן באורך הגשמי "המדומה" ותלמוד על ידו את שורשו הרוחני. מזה נראה בעליל איך שכל עניני העוה"ז היה אצלו רק כמו דמיון.

צט) שמעתי ממורי הקדוש נ"ע זצ"ל, כי המנוחה הוא שנהיה בטוחים שלא נפסיק מלעבוד את הבורא יתב"ש, עכדה"ק חוצבים כלהבות אש בלב כל איש ישראל.

ק) אמר כי תיקנו הקדמת ברכת שהכל ברא לכבודו לפני ברכת יוצר האדם, כי בלי הקדמת ברכת שהכל ברא לכבודו היה ברכת יוצר האדם ברכה לבטלה, כי הרי חז"ל אמרו נוח לו לאדם שלא נברא, אמנם בשביל כבוד הבורא ית"ש כדאי להאדם להבראות, והוסיף ואמר, כי אף לנשמת משה רבנו לא היה כדאי לבא לעוה"ז אם לא בשביל כבוד שמים, עכדה"ק חוצבים כלהבות אש בלב כל איש ישראל. ואני הקטן מצאתי רמז נפלא לזה, כי ברכת יוצר האדם עולה במספר התיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, עה"כ היינו כי יצירת האדם הוא רק לכבוד השי"ת.

קא) פעם אמר לאחד מתלמידיו, סוד המקוה הוא "קומה הוי' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך", קומה הוא אותיות מקוה, שכל השונאים של הבוי"ת יתפוצצו (זאלען צוזעצט ווערין), והתלמיד הלך תיכף אל המקוה בשמחה, אז קרא אליו רבנה"ק לבא אליו בחזרה, ואמר לו שתכוון כי באופן שאתה משונאי השם ית"ש שאתה תתפוצץ לפניו (זאלסט דוא צוזעצט ווערין פאר דעם אויבערשטן).

קב) אמר "כחמור למשא", כמו שהחמור עובד ובעל החמור מרוויח עי"ז, אמנם החמור אינו שותף בהרווחים, כן לא יחפוץ האדם בהרווחים הבאים ע"י עבודתו את הבוי"ת ש".

קג) אמר על המעשה שהובא על הגה"ק רבנו הגר"א זצ"ל, שפעם באה אליו אחותו שלא ראה אותה ט"ו שנה, ודיבר אתה מעט ותיכף חזר ללימודו ולא דיבר אתה עוד, הוא, כי אלו העוסקים בהקמת השכינה הקדושה, הם רואים כי השכינה הקדושה מתקנאת כשהיא רואה שמראים איזה חיבה לזולתה.

קד) היה רגיל לומר כי אין מקום בינתיים בין הקדושה לסט"א, היינו כי אם האדם אינו דבוק ח"ו בהקדושה אז הוא דבוק ח"ו בהסט"א, עכדה"ק חוצבים כלהבות אש בלב כל איש ישראל. ועלה בדעתי שזהו הפירוש באיכה כל רודפיה השיגוה בין המצרים, היינו שע"י שהאדם חושב שיש בין המצרים.

קה) אמר פעם בזמן החורף שהקור היה קשה מאד והוא היה מוכרח להתלבש במלבושים חמים תיכף בקומו בחצות הלילה מפני שהיה סובל מאד ממחלת הראומטיזין, בכ"ז אינו מתלבש במלבושים החמים תיכף בקומו בחצות הלילה עד אחרי עבור שתי שעות, ואמר, כי במקום שהיזק ברור לא מועיל המצוה של ונשמרתם לנפשתיכם, ורק אחרי הלימוד של שתי שעות היה לובש המלבושים החמים.

את כלל ישראל.

עצמם הוא גרועה ביותר.

א) למה אסור לחלוק על הראשונים בנגלה? ב) חלק הנגלה שבתורה נמשך מהפלים הקדושים של הספירות וחלק הנסתר של הספירות מאורות. ג) דורות האחרונים נשלמים יותר בנסתר.

סה) ואין להקשות לפי"ז, א"כ למה אסור, לחלוק על הראשונים בתורת הנגלה, הענין הוא פי כמה ששיך להשלמת חלק הפעשי מהמצוות, הוא להפך, שהראשונים נשלמו בהם יותר מהאחרונים והוא משום שבחינת הפעשה נמשכת מהפלים הקדושים של הספירות, וסודות התורה וטעמי הפעשה נמשכים מהאורות שבספירות, וכבר ידעת שיש ערך הפוך מהפלים להאורות, שבפלים, העליונים נגדלים מתחילה. [כ"ל אות ט"ב] וע"כ נשלמו הראשונים בחלק הפעשה יותר מהאחרונים. משא"כ באורות, שהתחתונים נקנסים מתחילה, וע"כ נשלמים בהם התחתונים יותר מהראשונים. והבן היטב.

א) יהודים - פנימיות העולם, אומות העולם - חיצונית העולם. ב) יש פנימיות וחיצונית אצל היהודים וכן בגויים. ג) חלק הגוי אצל יהודים נחשב לגר אך שבו.

טו) ודע, שבכל דבר יש פנימיות וחיצונית, ובכללות העולם נחשבים ישראל, ורע אברהם יצחק ויעקב - לפנימיות העולם, וע' אמות - נחשבים לחיצונית העולם. וכן בישראל עצמם יש פנימיות שהם עובדי הש"ת השלמים, וכן יש חיצונית, שאינם מתמסרים לעבודת הש"ת. וכן באמות העולם עצמם, יש פנימיות, שהם חסידי אמות העולם, ויש חיצונית שהם הגסים והמזיקים שבהם וכדומה. וכן בעובדי הש"ת שבבני ישראל, יש פנימיות, שהם הזוכים להבין נשמת פנימיות התורה וסודותיה, וחיצונית שהם אותם שאינם עוסקים אלא בחלק הפעשה שבתורה. וכן בכל אדם מישראל, יש בו פנימיות, שהיא בחינת ישראל שבו - שה"ס הנקדה שבלב. וחיצונית - שהיא בחינת אוה"ע שבו, שהוא הגוף עצמו. אלא שאפלו בחי' אוה"ע שבו נחשבים בו כמו גרים. כי להיותם דבוקים על הפנימיות, הם דומים לגרי צדק מאמות העולם, שבאו והדבוק בכלל ישראל.

תנברת פנימיות של אדם מישראל משפיע על פנימיות העולם ותנברת חיצונית מוריד מטה

טז) ובהיות האדם מישראל, מגביר ומכבד את בחינת פנימיותו, שהיא בחינת ישראל שבו, על חיצוניתו, שהיא בחינת אוה"ע שבו, שנותן רב טרחתו ויגיעתו להגדיל ולהעלות בחינת פנימיות שבו לתועלת נפשו, וטרחה מועטת בשעור הפמרח הוא נותן לקיום בחי' אוה"ע שבו. דהינו לצרכי הגוף, דהינו כמ"ש [אבות פ"א] עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי. הנה אז גורם במעשיו, גם במו"ח דכללות העולם, שבני ישראל עולים בשלמותם מעלה מעלה. ואוה"ע, שהם החיצונית שבכללות, יכירו ויחשיבו את ערך בני ישראל. ואם ח"ו להפוך שהאדם הפרטי מישראל מגביר ומחשיב את בחינת חיצוניתו, שהיא בחינת אוה"ע שבו, על בחינת ישראל שבו וכמ"ש [דברים כ"ח]. הגר אשר בקרבך - דהינו החיצונית שבו, יעלה עליך מעלה מעלה. ואתה בעצמך, דהינו הפנימיות, שהיא בחינת ישראל שבו, תרד מטה מטה, אז גורם במעשיו, שגם החיצונית שבכללות העולם, שהם אוה"ע, עולים מעלה מעלה, ומתגברים על ישראל ומשפילים אותם עד לעפר, ובני ישראל, שהם הפנימיות שבעולם ירדו מטה מטה ח"ו.

א) אדם כפרט משפיע על העולם שהוא כלל, כי כל כלל עשוי מפרטים. ב) מה ענין הנאולה ללימוד הזהר והתקבלה?

סח) ואל תתמה על זה, שאדם פרטי יגרם במעשיו מעלה או ירדה לכל העולם. כי זהו חק ולא יעבר, אשר הכלל והפרט שוים כב' טפות מים, וכל שנוהג בכלל כלו - נוהג גם בפרט. ואדרבה, הפרטים עושים כל מה שבכלל כלו. כי לא יתגלה הכלל אלא לאחר גלוי הפרטים שבו, ולפי מדתם ואיכותם של הפרטים. וודאי שמעשה הפרט לפי ערכו, מוריד או מעלה את הכלל כלו. ובה' יתבאר לך מה שאיתא בזהר, שמתוך העסק בספר הזהר ובהקמת האמת, יזכו לצאת מתוך הגלות לבואה שלימה. [תקונים סוף תק' ר'] שלכאורה, מה ענין למוד הזהר לגאולתם של ישראל מבין האמות.

אדם פרטי שלומד פנימיות התורה מעלה את ערך עם ישראל ומקרב את הנאולה, המגולגל בפנימיות התורה גורם להורגן ושחיתות בעולם.

טט) ובהמבואר מובן היטב, כי גם התורה יש בה [פ"ח] פנימיות וחיצונית כמו כללות העולם כלו, ולפיכך גם העוסק בתורה, יש לו אלו ב'

המדרגות ובהיותו מגביר טרחתו בפנימיות התורה וסודותיה, נמצא גורם בשעור הזה שמעלת פנימיות העולם, שהם ישראל, תעלה מעלה מעלה על חיצוניות העולם, שהם אוה"ע. וכל האמות יודו ויכירו בשבחם של ישראל עליהם, עד שיקים הכתוב [וְשִׁעֲנָה ד'] ולקחום עמים והביאום אל מקומם. והתנחלום בית ישראל על אדמת ה' וגו'. וכמו כן הכתוב [וְשִׁעֲנָה ח"ט] כה אמר ה' אלקים, הנה אשא אל גוים יד, ואל עמים ארים נסי והביאו בניד בחצו, ובגתיד על כתף תנשאנה. אבל אם ח"ו להפך, שהאדם מישראל, משפיל מעלת פנימיות התורה וסודותיה, הדנה בדרכי נשמותינו ומדרגותיה, וכן בחלק השכל וטעמי מצוה, כלפי מעלת חיצוניות התורה הדנה בחלק המעשה בלבד. ואפלו אם עוסק פעם בפנימיות התורה, הריהו מקציב לה שעה מועטת מזמנו, בשעה שלא יום ולא לילה, כמו שהיתה ח"ו, דבר שאין צרך בו, הוא נמצא גורם בזה, להשפיל ולהוריד מטה מטה את פנימיות העולם, שהם בני ישראל, ולהגביר את חיצוניות העולם עליהם, שהם אוה"ע, וישפילו ויבזו את בני ישראל, ויחשיבו את ישראל כמו שהיו דבר מיתר בעולם. ואין לעולם חפץ בהם ח"ו. ולא עוד, אלא גורמים בזה, שאפלו החיצוניות שבאוה"ע מתגברת על פנימיות שלהן עצמן, כי הגורעים שבאוה"ע, שהם המזיקים ומחריבי העולם, מתגברים ועולים מעלה מעלה על הפנימיות שלהם, שהם חסידי אוה"ע. ואז הם עושים כל החרבות והשחיתות האזמים, שבני דורנו היו עדי ראיה להם, השם שמרנו מכאן ואילך. הרי לעיניך, שגאולת ישראל וכל מעלת ישראל תלוי בלמוד הזהר ובפנימיות התורה. ולהפך, כל החרבנות וכל ירדתם של בני ישראל, הם מחמת שעזבו את פנימיות התורה, והשפילו מעלתה מטה מטה, ועשו אותה כמו שהיתה ח"ו דבר שאין צרך בו כלל.

(א) השכינה כואבת ומבקשת להרימה ע"י לימוד פנימיות התורה. (ב) הלוקמים רק חלק המעשי של התורה ולא פנימיות - מעבדים ביאת המשיח, וגורמים לצרות וכו'. (ג) כל חסד דעבדיו לגרמייהו עבדיו.

(ע) זה שאמרו בתקונים [תקנו ל' ותיב תניא] ח"ל קומו ואתערו לגבי שכינתא דאית לכוזן לבא בלא סכלתנו למנדע בה, ואיהו ביניכו. קומו והתעוררו בשביל השכינה הקדושה, שהרי יש

לכן לב ריקן בלי בינה לדעת ולהשיג אותה. אע"פ שהיא בתוככם. ורזא דמלה קול אומר קרא, כגון קרא נא ה'יש עונך, ואל מי מקדושים תפנה. והיא אמת, מה אקרא, כל הבשר חציר, כלא אינו כבעירן דאכלין חציר, וכל חסדו כציץ השדה, כל חסד דעבדיו לגרמייהו עבדיו, וסוד הדבר, כמ"ש [וְשִׁעֲנָה ט'] קול אומר קרא, שקול דופק בלבו של כל אהד ואחד מישראל לקרות ולהתפלל להרמת השכינה הקדושה, שהיא כללות נשמות של כל ישראל [ומביא ראיה מהכתוב (איוב ה') קרא נא ה'יש עונך. שקריאה פרשו תפלה] אבל השכינה אומרת מה אקרא, כלומר אין בי כח להרים את עצמי מעפר, בשביל שכל בשר חציר, כלם המה כבהמות אכלי עשב וחציר, כלומר שעושים המצוות בלי דעת כמו בהמות, וכל חסדו כציץ השדה, כל החסדים שעושים, לעצמם הם עושים, כלומר שאין כונתם במצוות שעושים, שתהיינה בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרם אלא לתועלת עצמם הם עושים המצוות. ואפלו כל אינו דמשתדליו באוריתא, כל חסד דעבדיו לגרמייהו עבדיו ואפלו הטובים שבהם, שמסרו זמנם על עסק התורה, לא עשו זה, אלא לתועלת גופם עצמם, בלי הפננה הרצויה, בכדי להשפיע נ"ר ליוצרים. בההוא זמנא, וכו' רוח הולך ולא ישוב, לעלמא, ודא איהו רוחא דמשיח. בעת ההיא, נאמר על הדור, רוח הולך ולא ישוב לעולם, דהינו רוח המשיח, הצריך לגאל את ישראל מכל צרותיהם עד לגאולה. השלמה לקים הכתוב, ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' הרוח הזה יסתלק לו והלך, ואינו מאיר בעולם. וי לון מאן דגרמין דזיל ליה מן עלמא, ולא יתוב לעלמא, דאילין אינו דעבדיו לאוריתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה. אוי להם לאותם אנשים הגורמים שרוחו של משיח יסתלק ויזל לו מהעולם, ולא יוכל לשוב לעולם, שהמה, הם העושים את התורה ליבשה. כלומר, בלי משהו לחלוחית של שכל ודעת, כי מצטמצמים רק בחלק המעשי של התורה. ואינם רוצים להשתדל ולהבין בחכמת הקבלה, לידע ולהשפיל בסודות התורה וטעמי מצוה, וי לון דגרמין עניותא וחרבא ובזה והרג ואבדו בעלמא. אוי להם, שהם גורמים במעשיהם הללו, שיהיו עניות וחרב וחמס ובזה והריגות והשמדות בעולם. עכ"ל.

(א) אם מחשיבים את חיצוניות התורה (נגלה) על

והבוא הנאולה.

ואחר שבְּעוֹנוֹתֵינוּ הרבים נְעֻשֵׂנוּ עַד רֵאֵיהָ לְכַל
הָאָמֹר בְּתַקוּנֵים הַנִּלְוֵל. וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁמֵדַת
הַדִּין פְּגָהָ דְּקֹאקָ בְּהַטּוּבִים שְׁבָנוּ. כַּמֶּשׁ ז"ל [ב"ק
ט'] וְאֵינָה מִתְחַלֵּת אֵלָא מִן הַצְּדִיקִים תְּחִלָּה. וּמִכֹּל
הַפָּאָר שֶׁהִיא לְכָלל יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצוֹת פּוֹלִין וְלִיטָא
וְכו', לֹא נִשְׂאָר לָנוּ אֵלָא הַשְּׂרִידִים שֶׁבְּאַרְצָנוּ
הַקְּדוּשָׁה. הִנֵּה מַעֲתָה מִטָּל רַק עֲלֵינוּ שְׂאִרֵת
הַפְּלִטָה, לְתַקֵּן אֶת הַמִּצְוֹת הַחֲמוּרֵי הַזֶּה, וְכָל אֶחָד
מֵאֵתָנוּ שְׂרִידֵי הַפְּלִטָה, וְקָבַל עַל עַצְמוֹ בְּכָל נַפְשׁוֹ
וּמֵאֲדוֹ, לְהַגְבִּיר מֵאֵן וְאֵילֶךְ אֶת פְּנִימֵי הַתּוֹרָה
וְלִתֵּן לָהּ אֶת מְקוּמָה הַרְאוּי כְּחֵשִׁיבּוּתָהּ עַל מַעֲלַת
חֵיבּוֹנוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵז זִקְכָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵתָנוּ
לְהַגְבִּיר מַעֲלַת פְּנִימֵיתוֹ עִצְמוֹ, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל
שְׁבוּ, שְׁהִיא צְרִיכָה לְנַפֵּשׁ עַל בְּחִינַת חֵיבּוֹנוֹתָיו עִצְמוֹ,
שְׁהִיא בְּחִינַת אוֹה"ע שְׁבוּ, שְׁהִיא צְרִיכָה הַגּוֹף, וְיִגִּיעַ
כַּח הַזֶּה גַּם עַל כָּלל יִשְׂרָאֵל כְּלוֹ עַד שְׁעָמֵי הָאֲרָצוֹת
שְׁבָנוּ, יִכְרֹו וְיִדְעוּ אֶת הַשֶּׁבַח וְהַמַּעֲלָה שֶׁל גְּדוּלַת
יִשְׂרָאֵל גְּלוּתָהּ, וְיִשְׁמְעוּ לָהֶם וְיִצְיָתוּ לָהֶם. וְכֵן
פְּנִימֵי אוֹה"ע, שְׁהֶם חֲסִידֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם, יִתְגַּבְּרוּ
וְיִכְנָעוּ אֶת חֵיבּוֹנוֹת שְׁלָהֶם, שְׁהֶם בְּעֲלֵי הַחֶרֶב.
וְכֵן פְּנִימֵי הָעוֹלָם, שְׁהֶם יִשְׂרָאֵל יִתְגַּבְּרוּ בְּכָל
שְׁבָחָם וּמַעֲלָתָם עַל חֵיבּוֹנוֹת הָעוֹלָם, שְׁהֶם
הָאֲמוֹת. וְאֵז כָּל אוֹה"ע יִכְרֹו וְיִדְעוּ בְּמַעֲלַת יִשְׂרָאֵל
עֲלֵיהֶם. וְיִקְיָמוּ הַכְּתוּב [וְשִׁעְיָה ט"ז] וְלִקְחוּם עִמָּיִם
וְהִבִּיאוּם אֵל מְקוּמָם, וְהַתְּנַחֲלוּם בְּיַת יִשְׂרָאֵל עַל
אֲדַמַּת ה' וְגו'. וְכֵן [וְשִׁעְיָה ט"ט] וְהִבִּיאוּ בְּנֵי דָחָצוֹן
וּבְנֵי דָחָד עַל כְּתָף תְּנַשְׂאָנָה, וּז"ש בְּזֵהר נִשְׂאָ דָחָד כַּכ"ד
ע"ב וּז"ל בְּהִיא חֵיבּוּרָא דִּילְךָ דְּאִיהוּ סִפְרָ הַזֵּהר וְכו'
יִפְקוּן בֵּיהּ מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי דְּהֵינּוּ כַּמְבָּאָר. אַכִּי"ר.

פְּנִימֵי הַתּוֹרָה, אֵז מִתְגַּבְּרַת שְׁנֵאת הָעוֹלָם נֶגְדַּ
יִשְׂרָאֵל. ב) אֵיז פּוֹרְעָנוּת בָּאָה לְעוֹלָם אֵלָא בְּשִׁבְלֵי
יִשְׂרָאֵל. ג) צְדִיקִים נִתְפָּסִים תְּחִלָּה. ד) חוֹבָה עַל כָּל
יְהוּדֵי לְהַתְּעַמֵּק בְּפְנִימֵי הַתּוֹרָה.

עא) וְטַעַם דְּבְרֵיהֶם הוּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שְׁבְּהִיּוֹת
כָּל עוֹסְקֵי הַתּוֹרָה מְזַלְזֵלִים בְּפְנִימֵי שְׁלָהֶם,
וּבְפְנִימֵי הַתּוֹרָה, וּמְנִיחִים אוֹתָהּ, כְּמוֹ דְּבָר שְׂאִין
צָרָךְ בּוֹ בְּעוֹלָם, וְנִעְסָקוּ בָּהּ רַק בְּשַׁעָה שְׁלֹא יוֹם וְלֹא
לְיָלָה, וְהֵמָּה בָּהּ, כְּעוֹרִים מְנַשְׂשִׁים קִיר, שְׁבָזָה, הֵמָּה
מְגַבִּירִים אֶת חֵיבּוֹנוֹתָם עִצְמָם, דְּהֵינּוּ תוֹעֲלַת
גּוֹפִם. וְכֵן חֵיבּוֹנוֹת הַתּוֹרָה, הֵמָּה מְחֻשְׁבִּים עַל
פְּנִימֵי הַתּוֹרָה, וְאֵז הֵמָּה גּוֹרְמִים בְּמִשְׁעֵיהֶם הַלְלוּ,
שְׁכָל בְּחִינַת חֵיבּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם מְגַבִּירֵת
אֶת עִצְמָן עַל כָּל חֲלָקֵי הַפְּנִימֵי שְׁבָעוֹלָם, כָּל אֶחָת
לְפִי מַהוּתָהּ, כִּי חֵיבּוֹנוֹת שְׁבָכָל יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ
עִמֵי הָאֲרָצוֹת שְׁבָהֶם, מִתְגַּבְּרַת וּמִבְּטָלַת אֶת
הַפְּנִימֵי שְׁבָכָל יִשְׂרָאֵל שְׁהֶם גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה, וְכֵן
חֵיבּוֹנוֹת שְׁבָאֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׁהֶם בְּעֲלֵי הַחֶרֶב
שְׁבָהֶם, מִתְגַּבְּרַת וּמִבְּטָלַת אֶת הַפְּנִימֵי שְׁבָהֶם,
שְׁהֶם חֲסִידֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְכֵן חֵיבּוֹנוֹת כָּל הָעוֹלָם
שְׁהֶם אוֹה"ע, מִתְגַּבְּרַת וּמִבְּטָלַת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
שְׁהֶם פְּנִימֵי הָעוֹלָם, וּבְדוֹר כְּזֶה כָּל בְּעֲלֵי הַחֶרֶב
שְׁבָאֲמוֹת הָעוֹלָם מְרִימִים רֹאשׁ, וְרוֹצִים לְהַשְׁמִיד
וְלְהַרְגֵּן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ כַּמֶּשׁ ז"ל [בְּמִזְמוֹת ט"ג]
אֵיז פּוֹרְעָנוּת בָּאָה לְעוֹלָם אֵלָא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל,
דְּהֵינּוּ כַּמֶּשׁ בְּתַקוּנֵים הַנִּלְוֵל שְׁהֶם גּוֹרְמִים עֲנִיּוֹת
וְחֶרֶב וְשֵׁד וְהַרְיָגוֹת וְהַשְׁמָדוֹת בְּעוֹלָם כְּלוֹ.

אֲחֵרֵי הָאֲסוֹנוֹת הַרְבִּים שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חוֹבָה עַל
הַפְּלִימִים וְהַנְּשִׂאָרִים בְּחַיִּים, לְהַגְבִּיר לִימּוֹד
פְּנִימֵי הַתּוֹרָה, וְאֵז יִכְנָעוּ כָּל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל